

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Naar een gezonde leefomgeving in de IJmond

Aanpak voor het beperken van de luchtverontreinigende emissie van
Tata Steel Nederland

Aanleiding en doelstelling

Aanleiding

Kinderen in de IJmondregio lopen een verhoogd gezondheidsrisico door de aanwezigheid van stofdepositie, met daarin de schadelijke stoffen lood en PAK's. Dat blijkt uit een onderzoek van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, dat is verschenen in september 2021¹. Dit leidt tot terechte zorgen bij de inwoners van de IJmond. Rijk, provincie en gemeenten begrijpen die zorgen. Om dit probleem op te lossen moeten de emissies van schadelijke stoffen, die voor een groot deel worden uitgestoten door Tata Steel Nederland, zo snel mogelijk omlaag.

De provincie Noord-Holland en de IJmondgemeenten hebben mij gevraagd hierbij te helpen². Daarnaast heeft de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) het RIVM verzocht om aanvullende normen voor Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) af te leiden waarmee de risico's voor de volksgezondheid beter ingeschat kunnen worden. Tenslotte heeft de Tweede Kamer de regering verzocht om samen met de Provincie Noord-Holland een plan van aanpak op te stellen zodat de bewoners in de IJmondregio geen onacceptabel gezondheidsrisico meer lopen³.

De problemen moeten snel door Tata Steel worden opgelost. Dit plan beschrijft hoe het ministerie van IenW daar, samen met de provincie Noord-Holland, de OD NZKG en de betrokken IJmondgemeenten een bijdrage aan levert. Dit plan bevat verschillende acties en maatregelen die vooral door het ministerie van IenW en/of de provincie Noord-Holland worden uitgevoerd.

Doelstelling

Het doel van dit plan van aanpak is om de gezondheidsrisico's voor omwonenden in de IJmond-regio versneld te verminderen. De acties en maatregelen in dit plan zorgen ervoor dat Tata Steel haar fabrieken en productieprocessen moet aanpassen. Daardoor gaat de luchtverontreinigende uitstoot omlaag en wordt de leefomgeving in de IJmond-regio gezonder. Met dit plan wordt ook de samenwerking tussen overheden geïntensiveerd.

Context andere plannen en programma's

Er zijn nog meer plannen. In november 2020 heeft de provincie Noord-Holland samen met de IJmondgemeenten Beverwijk, Heemskerk en Velsen het *Programma Tata Steel 2020 – 2050: samenwerken aan een gezondere en veilige IJmond* gepubliceerd. Dat programma laat zien hoe er in de IJmondregio wordt samengewerkt aan een gezondere en veilige IJmond.

In mei 2021 heeft Tata Steel de *Roadmap+, versneld op weg naar een betere leefomgeving*⁴ gepubliceerd. Daarin geeft Tata Steel aan dat zij

extra maatregelen neemt om de leefomgeving te verbeteren. Het gaat om maatregelen die de neerslag van stof, de geurbelasting en de uitstoot van fijnstof, geluid, licht en NOx verminderen, alsmede de uitstoot van zware metalen en Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen (PAK's) doet afnemen. Dit doet Tata Steel door extra investeringen, maar ook door het maximaal versnellen van de milieuprojecten uit de *Roadmap 2030*, die in 2019 bekend zijn gemaakt.

Op 4 oktober 2021 heeft Tata Steel een brief aan de staatssecretaris van IenW verstuurd⁵. Daarin staat dat de ambities uit de *Roadmap+* verder zijn aangescherpt. Tata Steel verwacht dat de emissie van PAK's voor het einde van het eerste kwartaal van 2022 met bijna 50% is teruggebracht. Tata Steel heeft ook aangegeven dat de emissie van lood sneller dan gepland kan worden gereduceerd (ten opzichte van 2019 70% reductie eind 2023 in plaats van in 2025).

Toekomstige beeldvorming

Er is in Nederland alleen ruimte voor bedrijven als Tata Steel als zij de gezondheid van omwonenden kunnen waarborgen en het vermogen hebben om aan de milieunormen en klimaatdoelen voor 2030 en 2050 te voldoen. De problemen van vandaag staan in het licht van de klimaatopgave van morgen. Volgens de regering⁶ is er in Nederland nu en in de toekomst plaats voor zware industrie, mits deze verduurzaamt. De Rijksoverheid spant zich in deze verduurzaming van de industrie (waaronder dus ook Tata Steel) te ondersteunen en te versnellen. Dat doet zij daar waar dat mogelijk, gepast en wenselijk is. Hierin neemt het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) het voortouw.

Er lopen nog meer onderzoeken en evaluaties, die raken aan het probleem bij Tata Steel. De uit de acties en maatregelen geleerde lessen worden betrokken bij toekomstige beeldvorming.

Tot slot

Hoewel de genomen en nog te nemen stappen serieus en voortvarend zijn, betekent dit niet dat er per direct geen problemen meer zijn. Er moeten immers fabrieken en productieprocessen worden aangepast en verbeterd, en dat kost tijd. Dat neemt niet weg dat de inzet van de gezamenlijke overheden is om op de kortst mogelijke termijn te komen tot een verbeterde leefomgeving met zicht op een duurzame en toekomstbestendige staalfabriek in de IJmond op de langere termijn.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de rollen en bevoegdheden van verschillende overheden en partijen geduid.

In hoofdstuk 3 wordt de werkwijze van het Ministerie van IenW in dit dossier beschreven en staan de voorgenomen acties en

¹ www.rivm.nl/publicaties/depositieonderzoek-ijmond-2020-monsternamen-analyse-en-risicobeoordeling-van-pak-en

² In een brief van 14 april van de Provincie Noord-Holland en de IJmondgemeenten aan het Ministerie van IenW wordt gewezen op de gezamenlijke verantwoordelijkheid van overheden en op de noodzaak tot samenwerking. In haar rol als bevoegd gezag wijst de provincie op enkele punten waarop de huidige nomeringen te kort schieten.

² | Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

³ Motie Thijssen c.s., kamerstuk 32813, nr. 827.

⁴ <https://omgeving.tatasteel.nl/tata-steel-en-omgeving/roadmap-plus/>

⁵ Deze brief van Tata Steel is als aparte bijlage toegevoegd bij de Kamerbrief.

⁶ Zie Kamerbrief 29696, nr. 15. 'Visie verduurzaming basisindustrie 2050: de keuze is aan ons',

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Het ministerie van IenW is verantwoordelijk voor het VTH-stelsel als geheel. Dit houdt in dat IenW ervoor zorgt dat de actoren binnen het VTH-stelsel in staat zijn om hun wettelijke taken naar behoren uit te kunnen voeren⁹. Daarbinnen draagt de staatssecretaris van IenW over de deelonderwerpen milieu en bodem de VTH-stelselverantwoordelijkheid.

Het ministerie van IenW is op nationaal niveau ook beleidsverantwoordelijk voor het terugdringen van luchtverontreiniging. Dat krijgt vorm via onder andere:

- het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL);
- het Schone Lucht Akkoord (SLA)¹⁰;
- het stellen van emissie-eisen in algemene regels;
- de geïntroduceerde minimalisatieplicht voor de emissies van ZZS;

Het ministerie is ook verantwoordelijk voor het halen van de nationale en Europese luchtkwaliteitsnormen. Deze normen zijn vastgelegd in wet- en regelgeving. Ook ziet het ministerie toe op de monitoring van luchtkwaliteit.

IJmondgemeenten

De gemeenten Beverwijk, Velsen en Heemskerk (de IJmondgemeenten) zijn vaak het eerste aanspreekpunt voor bewoners. Ze zijn verantwoordelijk voor de publieke gezondheid en voor de ruimtelijke ordening.

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) is beleidsverantwoordelijk voor zowel het Nederlandse klimaatbeleid als het Topsectoren- en industriebeleid. De verduurzaming van de Nederlandse industrie, waaronder van Tata Steel, is hier een onderdeel van.

Tata Steel

De verantwoordelijkheid om te voldoen aan geldende wet- en regelgeving ligt in eerste instantie bij Tata Steel zelf. Tata Steel moet daarom voortdurend zorgen dat haar fabrieken (werkeenheden) en productieprocessen minimaal aan de eisen uit de vergunning voldoen. De totale vergunning van Tata Steel bestaat uit een basisvergunning met daarbij een groot aantal deelvergunningen. Tata Steel, bestaande uit circa 18 verschillende werkeenheden, dient met enige regelmaat aanvragen in voor wijzigingen op de vergunning. Het actueel houden van de vergunningen aan de gewijzigde regelgeving, zoals de gewijzigde BBT-conclusies (Beste Beschikbare Technieken) is een continu proces, dat wordt uitgevoerd door de OD NZKG.

Samenwerking als basis voor resultaat

Om de doelstelling van dit plan te behalen, is een goede samenwerking belangrijk. Daarom werken het Rijk, provincie Noord-Holland en IJmondgemeenten, los van de formele verantwoordelijkheidsverdeling, intensief samen. De provincie Noord-Holland, de IJmondgemeenten, de OD NZKG, de Omgevingsdienst IJmond en de GGD Kennemerland overleggen periodiek in het bestuurlijk overleg Industrie & Gezondheid IJmond. Het Rijk en de provincie Noord-Holland overleggen daarnaast periodiek met Tata Steel over de voortgang van de maatregelen en acties voor het verder vergroenen en verschoneren van de installaties.

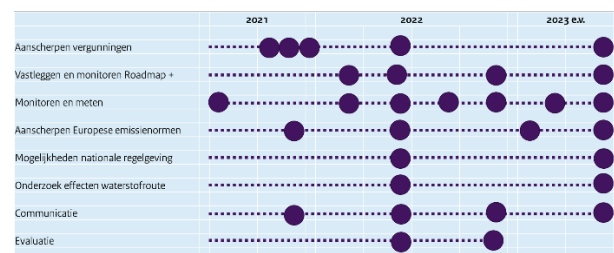
Gelet op bovengenoemde rollen en verantwoordelijkheden, heeft de provincie Noord-Holland het voortouw bij de in het volgende hoofdstuk genoemde acties die betrekking hebben op vergunningen en monitoring in de IJmond-regio. De acties die te maken hebben met nationale en internationale regelgeving zijn de verantwoordelijkheid van het ministerie van IenW¹¹.

Acties en maatregelen

Het doel van dit plan van aanpak is om de gezondheidsrisico's in de IJmond-regio versneld te verminderen. Dit plan bevat daarom een aantal acties en maatregelen die vooral door het ministerie van IenW en/of de provincie Noord-Holland worden uitgevoerd. Deze acties en maatregelen zorgen ervoor dat Tata Steel haar fabrieken en productieprocessen moet aanpassen. Daardoor gaat de luchtverontreinigende uitstoot omlaag en wordt de leefomgeving in de IJmond-regio gezonder.

Dit hoofdstuk beschrijft de verschillende acties en maatregelen. Hiermee wordt ook invulling gegeven aan verschillende door de Tweede Kamer aangenomen moties. Een overzicht van deze moties en de manier waarop dit plan invulling geeft aan de opvolging ervan, is opgenomen in bijlage II.

In onderstaande figuur is een schematisch overzicht van de belangrijkste acties opgenomen.

Werkwijze

Er wordt intensief samengewerkt tussen de diverse overheden om én een schone leefomgeving én op termijn de klimaatdoelstellingen te realiseren. De Rijksoverheid kan op verschillende manieren ingrijpen in de industrie. Er kan een

⁹ De aanbevelingen van de Commissie Van Aartsen in 'Om de leefomgeving' krijgen nu opvolging. In december wordt een hoofdlijnennotitie aangeboden aan de Tweede Kamer.

¹⁰ De ambitie voor het terugdringen van luchtverontreiniging is met provincies en gemeenten vastgelegd in het Schone Lucht Akkoord: 50% minder gezondheidsschade als gevolg van binnenlandse bronnen in 2030.

¹¹ Het ministerie van IenW is ook verantwoordelijk voor de watervergunningen voor lozingen op het hoofdwatersysteem.

belasting worden ingevoerd (bijvoorbeeld de CO₂ heffing¹²), er kan subsidie worden verleend (bijvoorbeeld de Milieu InvesteringsAftrek¹³) en er kan wetgeving worden ontwikkeld (bijvoorbeeld de Wet Milieubeheer¹⁴). Bij alle afwegingen wordt ook het Europese gelijke speelveld meegewogen, aangezien de vergunningen van Tata Steel gebaseerd zijn op Europese normen voor emissies van stoffen en maximale concentraties in de lucht.

Om op korte termijn de gezondheidsrisico's te verminderen zoekt het ministerie van IenW de samenwerking met gemeenten, provincies en de OD NZKG om de lopende acties te versnellen en een aantal nieuwe acties op starten. Het ministerie van IenW kiest ervoor om de acties en maatregelen die in dit plan zijn opgenomen, te laten aansluiten op de bestaande afspraken en regels. Dat leidt het snelst tot merkbaar resultaat.

Met een langere doorlooptijd wordt er gewerkt aan nieuwe wet- en regelgeving, bijvoorbeeld via de Omgevingswet en herziening van EU-richtlijnen. Ook wordt er gekeken naar manieren om het huidige juridische instrumentarium ten volle te benutten. Mocht blijken dat regelgeving nodig is ter versterking of aanvulling van het bestaande instrumentarium, dan zal bekeken worden hoe dit nuttig en efficiënt ingezet kan worden.

De hierboven geschetste werkwijze mag niet leiden tot vrijblijvendheid. Het gezondheidsrisico moet zo snel mogelijk worden beperkt. De uitvoering van de verschillende maatregelen en acties moeten de leefomgeving dan ook voldoende verbeteren. Om tijdig in te kunnen grijpen als verbetering uitblijft, wordt eind 2022 onder andere aan de hand van monitoringsgegevens (zie actielijn 3) geëvalueerd of dat het geval is.

Actielijn 1: vergunningen

De vergunning is een belangrijk instrument om emissies terug te brengen. De totale vergunning van Tata Steel bestaat uit een basisvergunning met daarbij een groot aantal deelvergunningen. Tata Steel, bestaande uit circa 18 verschillende werkeenheden, dient met enige regelmaat aanvragen in voor wijzigingen op de vergunning. Het actueel houden van de vergunningen aan de gewijzigde regelgeving, zoals de gewijzigde BBT-conclusies (Beste Beschikbare Technieken) is een continu proces.

Aanscherpen milieuvergunningen

De provincie Noord-Holland is verantwoordelijk voor het verlenen van de omgevingsvergunning, en het toezicht en de handhaving van de activiteiten die zich op en rond het Tata-terrein afspelen. Deze taken heeft de provincie belegd bij de OD NZKG. De ILT heeft een adviserende rol bij de verlening van omgevingsvergunningen aan grote bedrijven.

De provincie Noord-Holland en de OD NZKG werken al aan het versneld verscherpen van vergunningen en het minimaliseren van ZS-uitstoot, via het programma *Tata Steel 2020-2050* van de provincie en het bijbehorende *Uitvoeringsprogramma VTH Tata Steel 2020 – 2022*

van de OD NZKG. De ILT denkt mee en heeft recent bijvoorbeeld aangegeven dat de provincie Noord-Holland als bevoegd gezag nog de vergunningen zou kunnen aanscherpen¹⁵ op een aantal punten. In de tekst hieronder wordt ingegaan op een aantal belangrijke aanpassingen die al in gang zijn gezet.

Kookfabriek

De vergunning van de Kookfabrieken (1 en 2) zijn in 2020 onderzocht door een extern bureau. Voor de zwavelzuurfabrieken bij de Kookfabrieken is daar een belangrijke aanscherping van de vergunning uit voortgekomen¹⁶. De stookinstallatie van Kooks- en gasfabriek 1 is oud (laatste revisie 1974). Dit heeft tot gevolg dat de stookinstallatie van deze fabriek niet valt onder de emissie-eisen voor NOx uit de BBT, noch onder algemene regelgeving. Er zijn dus geen BBT's voor deze stookinstallatie vastgesteld. Wanneer er geen BBT-conclusies zijn vastgesteld dan moet de overheid deze alsnog vaststellen. Bij de stookinstallatie van de Kookfabriek 1 loopt een traject om de vergunning op het gebied van NOx aan te scherpen. De ILT heeft hierbij inhoudelijk geadviseerd aan de OD NZKG. Het resultaat is een ontwerpvergunning waarbij een onderzoeksverplichting aan Tata is opgelegd.

ZS-minimalisatie

Bedrijven zijn verplicht om de uitstoot van emissies van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZS) zoveel mogelijk te verminderen. Hiervoor moet een vermijdings- en reductieprogramma worden opgesteld. ILT heeft op verzoek van de OD NZKG meegeholpen om de eerste versie van het programma van Tata Steel te beoordelen.

Hieruit volgde dat Tata Steel nog onvoldoende invulling geeft aan deze wettelijke verplichting. De vervolgstap is dat Tata Steel alle bronnen van ZS beoordeelt en nagaat of aanpakken van de emissie van ZS kosteneffectief kan. Als dat zo is kunnen de maatregelen worden voorgeschreven in de vergunning.

Inventarisatie ongewone voorvallen

Tata Steel heeft een inventarisatie opgesteld van het aantal ongewone voorvallen. In het kader van Wet milieubeheer artikel 17.2 lid 2 onder b en c moet bij dergelijke voorvallen een inventarisatie gemaakt worden van de ten gevolge van het voorval vrijgekomen stoffen, alsmede hun eigenschappen. Tata Steel had tot nu toe deze wettelijke verplichting nog niet voldoende ingevuld voor de emissie van ZS die vrijkomen ten gevolge van een ongewoon voorval en heeft toegezegd dit vanaf nu wel te gaan inschatten. Tata Steel wordt verzocht de inventarisatie van het aantal ongewone voorvallen aan te vullen met een inschatting van de hoeveelheid ZS die daar naar schatting bij zijn vrijgekomen.

Uitbreiding adviseurs - Harsco

Het bedrijf Harsco (het slakverwerkingsbedrijf op het terrein van Tata Steel) is mede verantwoordelijk voor de 'grafietregens' (emissie van stof). In de huidige situatie is de ILT geen wettelijk adviseur voor Harsco, omdat het bedrijf niet valt onder de inrichtingen ten aanzien waarvan de ILT in de gelegenheid wordt gesteld advies uit te brengen¹⁷. De ILT heeft de provincie Noord-Holland en OD NZKG

¹² In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de industrie de jaarlijkse CO₂-uitstoot in 2030 heeft verminderd met 1,43 Mton CO₂. De CO₂-heffing is ingegaan op 1 januari 2021 om te borgen dat deze doelstelling gehaald wordt. De Nederlandse Emissieautoriteit heeft de taak om de CO₂-heffing uit te voeren, de heffing te innen en naleving te waarborgen.

¹³ Het kabinet stimuleert bedrijven om te investeren in innovatieve milieuvriendelijke bedrijfsmiddelen met de Milieu-investeringsaftrek (MIA). Hiermee mogen bedrijven een percentage van de investeringskosten aftrekken van de fiscale winst

¹⁴ Deze wet legt in grote lijnen vast welke wettelijke instrumenten er zijn om het milieu te beschermen en welke uitgangspunten daarvoor gelden.

¹⁵ <https://www.ilent.nl/onderwerpen/wabo-vergunningen-grote-bedrijven/documenten/zienswijzen/2021/09/14/reactie-ilt-zs-aanvulling-inventarisatie-tata-steel-14-sept-2021>

¹⁶ <https://odnzk.nl/od-nzkg-scherpt-voorschriften-zwavelzuurfabrieken-bij-kookfabrieken-aan/>

¹⁷ Zie artikel 6.3 tweede lid besluit omgevingsrecht.

aangeboden mee te denken over aanscherpingen van de toekomstige (ontwerp) vergunningen van Harsco.

Geurbesluit

De OD NZKG heeft op 10 november jl. specifiek voor Tata een ontwerp-geurbesluit genomen. De vergunning wordt hiermee aangescherpt. Tata Steel moet verschillende maatregelen treffen en onder andere blijvend monitoren om zo de geurbelasting significant te verminderen.

De Kooksfabriek 2 heeft dit jaar vanwege geuroverlast een tijd onder intensief toezicht gestaan van de OD NZKG. Dit heeft er toe geleid dat de norm voor de deuremissies verder wordt aangescherpt. De fase van intensief toezicht is ondertussen afgerond. Wel wordt er een vervolgtrajec van zes maanden uitgevoerd¹⁸.

De komende periode maken het Rijk, de provincie Noord-Holland en de IJmond-gemeenten samen de balans op van de stand van zaken rond de bovenstaande punten.

Watervergunningen in relatie tot leefomgeving in de IJmondregio

De minister van Infrastructuur en Waterstaat is verantwoordelijk voor de waterkwaliteit van het Noordzeekanaal en de Noordzee. Rijkswaterstaat treedt namens de minister op als bevoegd gezag en is vergunningverlener voor diverse watervergunningen voor het lozen van gezuiverd afvalwater op deze onderdelen van het hoofdwatersysteem. Rijkswaterstaat past voor watervergunningen reeds een werkwijze toe waarbij de lozingsseisen bij het afgeven van vergunningen zo streng mogelijk zijn, dus zo laag mogelijk in de range van Best Beschikbare Technieken. Voor ZZS geldt bovendien dat de continue inspanningsverplichting om de lozingen naar nul te brengen via de vergunningen wordt voorgeschreven.

Rijkswaterstaat ziet erop toe dat Tata Steel Nederland de watervergunningen naleeft en controleert ook op de lozingen via monsternames, het inspecteren van installaties en inspecties vanuit de lucht.

De Tweede Kamer is meermaals geïnformeerd over het feit dat alle waterlozingsvergunningen van Rijkswaterstaat in het kader van de Delta-aanpak Waterkwaliteit de komende jaren worden doorgelicht en waar nodig herzien, te beginnen met de meest prioritaire vergunningen¹⁹. Daarbij wordt onder andere gecontroleerd of de vergunningen administratief in overeenstemming zijn met de werkelijke situatie en het meest recente beleid, zoals dat voor ZZS en opkomende stoffen. Op dit moment zijn de vergunningen van tien werkeenheden van Tata Steel bezien en waar nodig herzien. De vergunningen van de overige vier werkeenheden worden voor eind 2023 eveneens doorgelicht en zo nodig aangepast.

Overzicht afgeronde en geplande acties 2021 en 2022

Afgerond:

- De OD NZKG heeft de voorschriften voor de zwavelzuurfabrieken bij de Kooksfabrieken in november 2021 aangescherpt. De uitstoot van zwaveldioxide en stikstofoxiden wordt hiermee fors verminderd. Deze actie vloeit voort uit eerdere onderzoeken bij o.a. de Kooksfabrieken en het Uitvoeringsprogramma VTH taken Tata Steel van de OD NZKG²⁰;
- De meeste meldingen van overlast voor omwonenden die de OD NZKG binnenkrijgt, gaan over geuroverlast afkomstig van de staalfabriek. De OD NZKG heeft daarom in november 2021 met twee nieuwe geurbesluiten de geuroverlast van Tata Steel aangepakt en scherpt hiermee de vergunning aan;
- Tata Steel moet doorlopend werken aan vermindering van de geuruitstoot en (ernstige) geuroverlast in de IJmond. Het verzoek van Tata Steel om af te zien van de eerder opgelegde maatregel om geurhinder terug te dringen bij Hoogoven 6, is afgewezen²¹;
- De OD NZKG heeft een inventarisatie van ZZS bij Tata Steel in oktober 2021 afgerond²². Doel van deze inventarisatie is een volledig en actueel inzicht in het gebruik en de emissies van (potentiële) ZZS bij de bedrijven die onder provinciaal toezicht vallen, waaronder Tata Steel. De inventarisatie is inclusief een overzicht van welke vergunningen hierop aangepast moeten worden;
- Er is een tweewekelijks overleg ingesteld tussen ILT en OD NZKG ten behoeve van advisering over en weer.

Gepland:

- De aangescherpte vergunning voor de Kooksfabrieken moeten door Tata Steel worden geïmplementeerd. Tata Steel zal hiervoor een aantal installaties moeten aanpassen, zodat er onder andere minder zwaveldioxide en stikstofoxiden worden uitgestoten. De maatregelen moeten uiterlijk op 1 januari 2024 zijn doorgevoerd;
- Tata Steel moet rookgascondensatie toepassen in de granulatieschoorstenen van Hoogoven 6 (HOO6) om geurhinder terug te dringen. Dit moet uiterlijk 1 september 2023 gerealiseerd zijn. De maatregel zorgt er ook voor dat de uitstoot van zwaveldioxide (SO₂) en waterstofsulfide (H₂S) bij Hoogoven 6 verdwijnt;
- Met bovengenoemde geurbesluiten legt OD NZKG ook de nieuwe plafondwaarden (geurcontour) voor geur vast. Hiervoor moet iedere aparte fabriek van Tata Steel voldoen aan het geurbeleid van de provincie Noord-Holland. Dit vraagt een flinke aanpassing van Kooksfabriek 1, Kooksfabriek 2 en de Oxystaalfabriek.
- De OD NZKG scherpt, in mandaat van de provincie Noord-Holland, de vergunning van Tata Steel aan voor de minimalisatie van ZZS²³ en een onderzoeksplicht naar de minimalisatie van de restemissies;
- Tata Steel moet een inventarisatie opstellen van het aantal ongewone voorvallen. Tevens dient Tata Steel andere gegevens te verstrekken, die van belang zijn om de aard en de ernst van de gevolgen voor het milieu van het voorval te kunnen beoordelen;

¹⁸ <https://odnzk.nl/od-nzkg-rondt-intensief-toezicht-kooksfabriek-2-af-aandacht-blijft/>
¹⁹ Kamerstukken 27625 nr. 474, Kamerstukken 27625 nr. 487 en nr. 503, Kamerstukken 35570 XII, nr. 8.

²⁰ <https://odnzk.nl/od-nzkg-scherpt-voorschriften-zwavelzuurfabrieken-bij-kooksfabrieken-aan/>

²¹ <https://odnzk.nl/met-nieuwe-geurbesluiten-pakt-od-nzkg-geuroverlast-tata-steel-aan/>

²² <https://odnzk.nl/od-nzkg-scherpt-vergunning-tata-steel-aan/>

²³ Zie voetnoot 21

- Het RIVM zal aangeven welke mogelijkheden er zijn tot afleiding van 14 Maximum Toelaatbaar Risico (MTR)-waarden, waaronder voor complexe mengsels, en met de OD NZKG een plan opstellen. Waar het afleiden van een MTR, voor de door de OD NZKG geprioriteerde stoffen, mogelijk en noodzakelijk is, zal lenW het RIVM hiertoe opdracht geven.
- De overleggen in het kader van de adviserende rol tussen ILT en de OD NZKG worden voortgezet.

Actielijn 2: verankeren en monitoren acties Tata Steel uit Roadmap+

De provincie Noord-Holland en het ministerie van lenW willen borgen dat de maatregelen uit de Roadmap+ zo snel mogelijk worden uitgevoerd en tot merkbaar effect leiden, bijvoorbeeld een lagere loodemissie. Daarom is het ook belangrijk dat de monitoring daarvan transparant is.

In mei 2021 heeft Tata Steel Nederland de *Roadmap+*, *versneld op weg naar een betere leefomgeving* gepubliceerd. Daarin geeft Tata Steel aan dat zij extra maatregelen treffen om de leefomgeving te verbeteren. Dat doet Tata Steel via extra maatregelen en investeringen, maar ook door het maximaal versnellen van de milieuprojecten uit de Roadmap 2030, die in 2019 bekend zijn gemaakt. Het gaat om maatregelen die de neerslag van stof, de geurbelasting, de uitstoot van fijnstof, geluid, licht, en NOx verminderen alsmede de uitstoot van zware metalen en Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen (PAK's).

Op 4 oktober 2021 heeft Tata Steel een brief aan de staatssecretaris van lenW verstuurd. Daarin staat dat de ambities uit de Roadmap+ verder zijn aangescherpt. Tata Steel verwacht dat de emissie van PAK's voor het einde van het eerste kwartaal van 2022 met bijna 50% is teruggebracht. Tata Steel heeft ook aangegeven dat de emissie van lood sneller dan gepland kan worden gereduceerd (ten opzichte van 2019 70% reductie eind 2023 in plaats van in 2025).

Deze maatregelen zullen na realisatie leiden tot verbetering van de leefomgeving en vermindering van de gezondheidsrisico's. Daarmee is dit streven van Tata Steel een stap in de goede richting, passend in de ambities om te werken aan een gezondere, veilige IJmond. Gelet op het belang van de Roadmap+ en mede op grond van motie Thijsen c.s.²⁴ zoekt provincie Noord-Holland naar mogelijkheden om de Roadmap+ zo snel mogelijk tot uitvoering te laten komen en zo veel mogelijk om te zetten in juridisch afrekenbare doelen. De ILT adviseert daarbij.

Voor maatregelen uit de Roadmap+, die afgedwongen kunnen worden op basis van BBT of andere wet- en regelgeving, kan de OD NZKG een maatregel verplichtend opleggen, zodat deze maatregel juridisch verankerd wordt. Een belangrijk voorbeeld hiervan is de stikstof reducerende maatregel bij de Pelletfabriek. Het vooroverleg is inmiddels gestart om te komen tot een ontwerpbesluit (vergunning) voor deze maatregel.

Een ander deel van de Roadmap+ bestaat uit "bovenwettelijke" maatregelen die met het bestaande VTH-instrumentarium niet juridisch afdwingbaar zijn. De provincie en de Rijksoverheid zijn

voortdurend met Tata Steel in overleg om te bezien of deze in de Roadmap+ aangekondigde maatregelen daadwerkelijk en voldoende snel worden uitgevoerd. In dat kader is bijvoorbeeld met Tata Steel besproken of het mogelijk is onderdelen van de maatregelen bij de Pelletfabriek te versnellen, waardoor onder andere de loodemissie eerder wordt gereduceerd. Voor bepaalde bovenwettelijke maatregelen is het indienen van een vergunningaanvraag bij de OD NZKG voorwaardelijk. Dit kan de OD NZKG niet zelfstandig initiëren. De OD NZKG is wel met Tata Steel in gesprek om de benodigde aanvragen zo spoedig mogelijk in te dienen. Ook is Tata Steel verzocht een gedetailleerde planning in te dienen waarin staat wanneer welke vergunning wordt aangevraagd.

Het is zaak dat de in de Roadmap+ aangekondigde maatregelen de gezondheidsrisico's in de omgeving daadwerkelijk verminderen. Mocht blijken dat dat onvoldoende het geval is, dan moeten aanvullende maatregelen worden getroffen. Onderzocht wordt of en op welke manier dit kan worden gerealiseerd.

Overzicht afgeronde en geplande acties 2021 en 2022

Afgerond:

- Er is bestuurlijk overleg ingesteld tussen het Rijk, de provincie Noord-Holland en Tata Steel over onder andere de voortgang van de realisatie van de maatregelen uit de Roadmap+. Ook is hierover een overleg tussen OD NZKG en Tata Steel ingesteld.
- ILT kijkt mee met de voortgang van de juridische verankering van de Roadmap+ en maatregelen in de vergunning. De OD NZKG constateert hierbij dat de Roadmap+ op schema ligt en alle al genomen maatregelen in de vergunning op de juiste manier juridisch zijn verankerd. Voorbeelden hiervan zijn het recent genomen geurbesluit en het voorschrijven van een elektrofilter bij de Sinterkoelers om de stof- en loodemissie terug te brengen.

Gepland:

- Tata Steel verwacht de eerste tranche van de maatregelen van Roadmap+ in de eerste helft van 2022 gereed te hebben. De OD NZKG zal hierbij adviseren over de vraag of alle genomen maatregelen juridisch goed verankerd zijn.
- De OD NZKG is bezig met het schrijven van een ontwerpbesluit (vergunning) voor een stikstofreducerende maatregel bij de Pelletfabriek²⁵. De met deze maatregel samenhangende technieken zorgen ook voor de vermindering van uitstoot van fijnstof en verschillende ZKS.
- De OD NZKG is aan het onderzoeken of het door Tata Steel ingediende "Vermijdings- en reductieplan" voor ZKS juridische handvatten biedt om bepaalde maatregelen die in de Roadmap+ zijn opgenomen af te dwingen. De ILT heeft hierin een adviesrol. De uitkomsten hiervan worden in de eerste helft van 2022 verwacht.
- Het is zaak dat de in de Roadmap+ aangekondigde maatregelen de gezondheidsrisico's in de omgeving daadwerkelijk verminderen. Mocht blijken dat dat onvoldoende het geval is, dan moeten aanvullende maatregelen worden getroffen. Onderzocht wordt of en op welke manier dit kan worden gerealiseerd.
- Het bestuurlijke overleg tussen het Rijk en de provincie Noord-Holland over het monitoren van afspraken worden voortgezet.

²⁴ Kamerstuk 32813 nr. 826

²⁵ <https://odnzk.nl/vergunning-pelletfabriek-aangescherpt/>

Actielijn 3: Monitoren en meten directe effecten in de IJmondregio

Goede metingen en een goed monitoringsprogramma zijn essentieel om vast te kunnen stellen of de gezondheidsrisico's in de leefomgeving van bewoners in de IJmondregio afnemen. Ook moet duidelijk worden welke kwalitatieve waarden behaald moeten worden om het gezondheidsrisico te reduceren.

Op dit moment vinden al veel metingen plaats. Dat betreft zowel monitoring van de emissie (uitstoot) van Tata Steel, als monitoring van stoffen in de leefomgeving rond Tata Steel (structurele monitoring van immissie en incidenteel van depositie). Deze stoffen kunnen van Tata Steel afkomstig zijn, maar ook van andere bronnen binnen of buiten de IJmond.

Tata Steel monitort ook zelf de effecten van Roadmap+. Het is voor het Ministerie van IenW en de provincie Noord-Holland belangrijk dat de monitoring van de Roadmap+ maatregelen objectief, voor iedereen navolgbaar, begrijpelijk en betrouwbaar is. Daarom is een ambtelijk overleg over de monitoring van de Roadmap+ gestart tussen de provincie Noord-Holland, OD NZKG, het ministerie, de ILT en Tata Steel.

Daarnaast vindt ook regulier onderzoek naar de gezondheid van inwoners in de IJmond plaats, bijvoorbeeld via de Gezondheidsmonitor IJmond²⁶, waarin zowel RIVM als GGD een rol hebben. De resultaten van dit inmiddels bijna twaalf jaar lopende onderzoek worden iedere vier jaar gepubliceerd. In de eerste helft van 2022 wordt de derde publicatie verwacht. Een uitgebreid overzicht van de reeds lopende monitoring is opgenomen in bijlage 1.

Om helder te krijgen welke kwalitatieve waarden behaald moeten worden om het gezondheidsrisico te reduceren, vraagt het Rijk advies aan het RIVM.

De provincie Noord-Holland zet voor de monitoring een aantal aanvullende acties in gang. Deze worden hierna beschreven.

Nieuw stofdepositie-onderzoek

In ieder geval wordt het stofdepositie onderzoek twee keer herhaald, vergelijkbaar met het door het RIVM uitgevoerde stofdepositie-onderzoek (gepubliceerd september 2021). Op deze manier kan (onder andere) worden onderzocht of de hoeveelheid lood en PAK in de depositie monsters ook daadwerkelijk afneemt. Naar verwachting zijn de uitkomsten van het eerste herhaalonderzoek in de tweede helft van 2022 beschikbaar.

Uitbreiden meetstations

Rondom Tata Steel staan zes vaste luchtmeetstations. Eén van de meetstations (locatie Bosweg, tegen Wijk aan Zee aan) wordt in opdracht van de provincie Noord-Holland uitgebreid met extra meetapparatuur. Hiermee wordt de uitstoot van de twee Kookfabrieken (bij wind richting Wijk aan Zee) beter in beeld gebracht. De extra meetapparatuur is naar verwachting gereed in maart 2022.

Extra metingen Kookfabriek 2

Bewoners hebben een aantal keer de wens naar voren is gebracht

voor extra metingen bij Kookfabriek 2. De OD NZKG gaat daarom zelf emissiemetingen uit (laten) voeren bij de Kookfabriek 2. Deze vinden plaats op korte en lange termijn (nadat alle Roadmap+ maatregelen in de Kookfabriek zijn uitgevoerd). Daarmee kan een vergelijking worden gemaakt. De exacte invulling van deze metingen bij Kookfabriek 2 wordt met een groep bewoners besproken.

Dagboekonderzoek

Tenslotte: In het RIVM Briefrapport "Tussentijdse resultaten Gezondheidsonderzoek in de IJmond"²⁷ is o.a. inzicht gegeven in "pieken" in de luchtverontreiniging op dag (en uur) niveau en in hoe vaak acute gezondheidsklachten worden gemeld bij de huisarts en chronische klachten voorkomen. De provincie Noord-Holland en de IJmond gemeenten willen met een "dagboekonderzoek" meer inzicht geven in verbanden tussen (pieken in de) luchtverontreiniging en acute gezondheidsklachten.

Gesprek met bewoners

Naast bovenstaande concrete acties, wil de provincie de monitoring met bewoners bespreken. Het is van belang dat de monitoringsinstrumenten voldoende inzicht en vertrouwen geven. Daarom wordt bekeken of de huidige monitoringsinstrumenten moeten worden uitgebreid. Ook wordt nagegaan hoe bewoners daarbij kunnen worden betrokken. Hiermee wordt invulling gegeven aan de motie Grinwis c.s.²⁸.

Overzicht afgeronde en geplande acties 2021 en 2022

Afgerond:

- Lopende monitoringstrajecten. Deze zijn beschreven in bijlage I. Het betreft zowel monitoring van de emissie (uitstoot) van Tata Steel, als monitoring van stoffen in de leefomgeving rond Tata Steel (structurele monitoring van immissie en incidenteel van depositie).
- Er is een ambtelijk overleg over de monitoring van de Roadmap+ gestart tussen de provincie Noord-Holland, OD NZKG, het ministerie, de ILT en Tata Steel.

Gepland:

- Om helder te krijgen welke kwalitatieve waarden behaald moeten worden om het gezondheidsrisico te reduceren, vraagt het Ministerie van IenW advies aan het RIVM.
- Het voornemen is om het stofdepositie onderzoek te herhalen. Naar verwachting zijn de uitkomsten van het dit herhaalonderzoek in de tweede helft van 2022 beschikbaar.
- Eén van de luchtmeetstations (locatie Bosweg, tegen Wijk aan Zee aan) wordt in opdracht van de provincie Noord-Holland uitgebreid met extra meetapparatuur. De extra meetapparatuur is naar verwachting gereed in maart 2022.
- De OD NZKG gaat zelf emissiemetingen uit (laten) voeren bij de Kookfabriek 2. Deze vinden plaats op korte en lange termijn (nadat alle Roadmap+ maatregelen in de Kookfabriek zijn uitgevoerd). Daarmee kan een vergelijking worden gemaakt.
- Door de provincie Noord-Holland en de IJmond gemeenten wordt momenteel beoordeeld of met een "dagboekonderzoek" meer inzicht kan worden gegeven in verbanden tussen (pieken in de) luchtverontreiniging en acute gezondheidsklachten.

²⁶ <https://www.ggdkennermerland.nl/professionals/onderzoek/gezondheidsmonitor-ijmond>

²⁷ <https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2021-0061.pdf>

²⁸ Kamerstuk 32812, nr. 834

- De provincie wil de monitoring met bewoners bespreken. Het is van belang dat de monitoringsinstrumenten voldoende inzicht en vertrouwen geven. Daarom wordt bekeken of de huidige monitoringsinstrumenten nog verder moeten worden uitgebreid of aangepast.

Actielijn 4: Europese emissienormen

De vergunningen van Tata Steel zijn gebaseerd op Europese normen voor emissies van stoffen en maximale concentraties in de lucht. Binnen deze kaders kan het bevoegd gezag, in dit geval de provincie Noord-Holland, zo scherp mogelijk vergunnen. Voor optimale bescherming van mens en milieu en met het oog op een gelijk speelveld is het belangrijk dat de Europese kaders actueel en ambitieus zijn. Dit is ook de wens van de provincie Noord-Holland²⁹.

Ontwikkelingen in Europa

In de komende tijd doen in Europees verband kansen voor op basis van de initiatieven uit het EU Actieplan 'Verontreiniging van lucht, water en bodem naar nul' dat de Europese Commissie op 12 mei 2021 heeft uitgebracht. Het actieplan schetst de route naar 'nul vervuiling' in de EU in 2050, via tussendoelen in 2030. Het kabinet heeft de Tweede Kamer op 18 juni 2021 een standpunt over deze voorstellen gestuurd³⁰. De regering steunt de ambities van de Commissie, die nu omgezet gaan worden in concrete voorstellen.

Onderdeel van die voorstellen is de herziening van enkele relevante Europese richtlijnen en andere wetgevende documenten. Dit biedt een kans voor het aanscherpen van normen en het ontwikkelen van ambitieus Europees beleid dat ook in het IJmondgebied effect zal hebben. Voor het aanpassen van Richtlijnen moeten de Europese Commissie, het Europees Parlement en de lidstaten overeenstemming bereiken over de aanpassingen. Onlangs heeft de staatssecretaris van IenW per brief aan Eurocommissaris Sinkevičius (met afschrift aan Tweede Kamer³¹) het belang van verder terugdringen van emissies van de industrie naar de lucht onderstreept.

Stringent bronbeleid

Nederland ondersteunt de aanscherping van Europese wet- en regelgeving op het terrein van industriële activiteiten. Van belang is dat de richtlijn Industriële Emissies (RIE) wordt aangepast³². De RIE zorgt ervoor dat emissies van grote bedrijven worden genormeerd en via deze weg een minimaal niveau van bescherming van het milieu wordt gerealiseerd. Het wijzigingsvoorstel wordt verwacht in het eerste kwartaal van 2022.

Onder de paraplu van de RIE worden voor industriële sectoren, waaronder de staalindustrie, periodiek Best Beschikbare Technieken (BBT of BAT) beschreven in BBT-Referentiedocumenten (BAT Reference Documents, 'BREF's'). Daar worden bindende conclusies zoals ranges van emissiegrenswaarden van afgeleid (BBT-conclusies). Bij vergunningverlening moet hier vervolgens rekening mee gehouden worden.

Nederland vindt dat de eisen, op basis van de huidige RIE, voor emissies van de industrie waar mogelijk moeten worden aangescherpt. Hierbij moet de bandbreedte van emissiegrenswaarden worden versmald. Daarnaast pleit Nederland voor snelle herziening van bestaande BREF's, waaronder enkele BREF's die relevant zijn voor de staalindustrie. Uitgangspunt van de RIE is om BREF's uiterlijk acht jaar na de publicatie van de vorige versie bij te werken. Voor Tata Steel is de BREF IJzer en Staal uit 2012 het meest relevant. Deze is sindsdien nog niet herzien. IenW heeft er in de eerdergenoemde brief aan de Eurocommissaris voor gepleit de herziening van deze BREF's spoedig in gang te zetten. De argumentatie daarvoor is nauw afgestemd met de provincie Noord-Holland.

Tenslotte onderzoekt de Europese Commissie of en hoe cumulatie bij de emissie van ZZS voortaan kan worden meegewogen in de risico-afwegingen bij vergunningverlening. Nederland heeft hier mede op aangedrongen en draagt bij aan de ontwikkeling van een methode hiervoor.

Herziening Luchtqualiteitsrichtlijnen

Onderdeel van het EU Actieplan 'Verontreiniging van lucht, water en bodem naar nul' is ook de herziening van de Luchtqualiteitsrichtlijnen. Inmiddels is de Europese Commissie gestart met het opstellen van een wijzigingsvoorstel. Daarvoor wordt onder andere een Impact Assessment uitgevoerd. Momenteel loopt er een publieke consultatie en daarnaast kunnen de lidstaten hun inbreng via een Targeted Stakeholder Survey bij de Commissie inbrengen. De Tweede Kamer zal over de Nederlandse inbreng worden geïnformeerd. De Commissie verwacht het wetgevende herzieningsvoorstel uit te brengen aan het eind van 2022.

Vooruitlopend op de Targeted Stakeholder Survey zal Nederland in Europees verband pleiten voor het zodanig aanscherpen van de grenswaarden van concentraties luchtverontreiniging in de lucht dat deze uiteindelijk in lijn worden gebracht met de WHO-advieswaarden³³. Nederland heeft er bij de Commissie ook op aangedrongen te onderzoeken in hoeverre een depositienorm voor zware metalen, zoals lood, in de richtlijn opgenomen zou kunnen worden om ook langs deze weg gezondheidswinst te bewerkstelligen.

Aanvullend op het aanscherpen van de grenswaarden, wil Nederland dat de herziening ook focust op het bereiken van meer gezondheidswinst zoals dat ook met het Schone Lucht Akkoord wordt nagestreefd. De situatie rond Tata Steel toont immers aan dat er ook als de normen zijn gehaald, nog aanzienlijke gezondheidswinst te behalen is.

Overzicht afgeronde en geplande acties 2021 en 2022

Afgerond:

- Het ministerie van IenW heeft input geleverd op de targeted stakeholder survey voor de herziening van de Richtlijn Industriële Emissies.
- In de milieuraad van 10 juni 2021 heeft Nederland het belang van verder terugdringen van emissies van de industrie naar de

²⁹ Zoals opgenomen in de brief van 2 september 2021 aan de Staatssecretaris van IenW.

³⁰ Kamerstuk 22112, nr. 3157.

³¹ Kamerstuk 32813, nr. 866

³² Richtlijn 2010/75/EU.

³³ Hier geldt een voorbehoud voor ozon (zomersmog), omdat nationale maatregelen nauwelijks helpen om deze vorm van luchtverontreiniging tegen te gaan. Alleen een aanpak op een schaal van het Europese continent of groter kan hierin verbetering brengen. De Convention on Long-range Transboundary Air Pollution (CLRTAP) kan hierin een rol van betekenis spelen.

lucht onderstreept³⁴.

- De staatssecretaris van IenW heeft een brief gestuurd aan Eurocommissaris Sinkevičius³⁵, met daarin de inzet voor onder andere de RIE, de BREF's en de luchtkwaliteitsrichtlijnen.
- Tijdens een informele bijeenkomst van gelijkgezind lidstaten met betrekking tot chemicaliën in september 2021 is aandacht gevraagd voor de situatie rond Tata Steel.
- IenW heeft deelgenomen aan de paneldiscussie tijdens het Clean Air forum in Madrid op 19 november over de herziening van de luchtkwaliteitsrichtlijnen.

Gepland:

- Er wordt een coalitie gevormd van ambitieuze lidstaten op het terrein van de emissienormen. Deze coalitie moet bij voorkeur in de eerste helft van 2022 staan.
- Het ministerie van IenW zoekt contact met het Vlaams Gewest over de situatie bij de staalfabriek van ArcelorMittal in Gent, waar ook de stap gezet gaat worden naar staal maken met behulp van waterstof en groene stroom.
- Nederland streeft binnen de Benelux naar afstemming van standpunten ten aanzien van de wetgevende initiatieven in het EU Actieplan 'Verontreiniging van lucht, water en bodem naar nul'.
- Er wordt door het ministerie van IenW input geleverd op de targeted stakeholder survey voor de aanpassingen aan de Luchtkwaliteitsrichtlijnen.
- In de volgende informele bijeenkomst van gelijkgezinde lidstaten met betrekking tot onder andere chemicaliën van 17 december zal wederom aandacht worden gevraagd voor de situatie rondom Tata Steel in relatie tot de herziening van de RIE. Hierbij zal worden geïnventariseerd hoe andere lidstaten met vergelijkbare situaties omgaan.

Actielijn 5: Nationale regelgeving

Naast het aanscherpen van de vergunningen en de Europese regelgeving, is ook bekeken of nationale regelgeving een rol kan spelen in het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving. Dit sluit aan op de wensen van de provincie Noord-Holland en de motie Boucke³⁶.

Huidige instrumenten

In de afgelopen jaren is het nationaal instrumentarium om de leefomgevingskwaliteit te verbeteren versterkt. De vergunning voor Tata Steel wordt afgegeven binnen het Europese kader van de RIE. De RIE biedt flexibiliteit aan lidstaten en bevoegde gezagen om op lokale omstandigheden in te spelen, zodat strengere vergund kan worden dan de vereiste BBT. De lidstaten kunnen regels vaststellen op grond waarvan de bevoegde autoriteit dergelijke strengere voorwaarden mag vaststellen.

Schone Lucht Akkoord

In het Schone Lucht Akkoord (SLA) is door het Rijk, provincies en gemeenten afgesproken dat provincies en gemeenten zich inzetten om emissiegrenswaarden te vergunnen die zo dicht mogelijk aan de onderkant van de BREF-range liggen, hun vergunningenbestand

tijdig te actualiseren en waar nodig toezicht te optimaliseren. In dit kader heeft Rijkswaterstaat opdracht gegeven de juridische mogelijkheden in beeld te brengen voor het stellen van strenge emissiegrenswaarden naar de lucht³⁷. In dit rapport wordt geconcludeerd dat het huidige milieurecht voorziet in vier maatstaven, waarmee het bevoegd gezag emissiegrenswaarden kan stellen die voldoende streng zijn. Te weten: ten minste BBT toepassen, alle preventieve maatregelen nemen tegen verontreiniging, alle preventieve maatregelen nemen voor bescherming van de gezondheid en geen significante milieuverontreiniging veroorzaken. Deze mogelijkheden zijn reeds beschikbaar binnen het huidige instrumentarium, maar worden nog niet ten volle benut. Samen met het bevoegd gezag wordt bekeken hoe deze instrumenten ingezet kunnen worden. In het kader van het SLA worden effecten gemonitord. Hieruit kan blijken dat er extra maatregelen nodig zijn. Onder actielijn 1 is beschreven op welke manier de vergunningen van Tata Steel worden aangescherpt. In het kader van het Schone Lucht Akkoord zijn deze resultaten ook met de bevoegde gezagen gedeeld en zijn er acties afgesproken, zoals het opstellen van een modeltekst voor de nota VTH om deze mogelijkheden in lokaal beleid te verankeren.

Zeer Zorgwekkende Stoffen

Voor ZZS is in Nederland juridisch instrumentarium beschikbaar waarmee de minimalisatie van ZZS kan worden afgedwongen (minimalisatieplicht), inclusief een inspanningsverplichting om de mogelijkheden tot minimalisatie continue te herzien (informatieplicht). De minimalisatieverplichting geldt ook wanneer bedrijven reeds de BBT toepast of de immissieconcentratie voor een stof onder het MTR uitkomt. Deze wet- en regelgeving is erop gericht om ZZS uit de leefomgeving te weren en zo de kwaliteit van de leefomgeving te verbeteren.

Bij Tata Steel wordt de minimalisatieplicht op dit moment nog geïmplementeerd. Het bevoegd gezag heeft inzicht geëist in de huidige emissies van ZZS. Daarnaast moet het bedrijf in een vermijdings- en reductieprogramma uiteenzetten hoe zij deze emissies minimaliseert. Deze minimalisatie wordt, na toetsing door het bevoegde gezag, vastgelegd in de vergunning. Deze stappen zijn beschreven in hoofdstuk 3.2 van dit actieplan. Bedrijven zijn verplicht om doorlopend te streven naar een minimalisatie van de ZZS-emissies. Hiertoe moeten bedrijven iedere vijf jaar het bevoegd gezag informeren over hun gepleegde en geplande inzet om de emissies van ZZS te minimaliseren en kunnen vergunningen periodiek aangescherpt worden. Op dit moment wordt een kwalitatieve ex-ante evaluatie uitgevoerd van het ZZS-beleid inclusief de wet- en regelgeving. De problematiek rondom Tata Steel dient hierbij als casus³⁸.

Omgevingswet

Onder de Omgevingswet zijn een aantal aanscherpingen van de wetgeving reeds voorzien. Zo zal bijvoorbeeld de uitzondering van de informatieplicht komen te vervallen voor stoffen en stofgroepen waarvoor een BBT-conclusie is vastgesteld. Daarnaast gaat onder de Omgevingswet de wetgeving voor ZZS rechtstreeks vanuit de algemene regels gelden en zijn geen maatwerkbesluiten meer nodig.

³⁴ Kamerstuk 21501-08, nr. 831

³⁵ Kamerstuk 32813, nr. 866.

³⁶ Kamerstuk 32813, nr. 830.

³⁷ Rapport resultaatgerichte waarden stellen - Informatiepunt Leefomgeving (iplo.nl).

³⁸ Kamerstuk 28089, nr. 209.

De Omgevingswet biedt de mogelijkheid om decentraal, afwijkende of strengere omgevingswaarden voor stoffen die de kwaliteit van de buitenlucht beïnvloeden vast te stellen. De mogelijkheid om aanvullende of aanscherpte omgevingswaarden voor de immissie of depositie van bepaalde stoffen vast te stellen, is onderzocht. Voordat hiervan sprake kan zijn is het echter noodzakelijk eerst in beeld te hebben voor welke stoffen en onder welke voorwaarden dergelijke omgevingswaarden aanvullende bescherming zouden kunnen bieden. De verwachting is dat het monitoringsonderzoek dat medio 2022 gereed is hiervoor relevante informatie kan verschaffen.

Ook biedt de wet het bevoegd gezag de mogelijkheid om strengere emissiegrenswaarden te stellen, dan de emissiegrenswaarden die volgen uit de toepassing van BBT. Recent is besloten om de overgangstermijn voor 76 ZZS zoals opgenomen in de Activiteitenregeling ZZS los te koppelen van de inwerkingtreding van de Omgevingswet, waardoor inwerkingtreding hiervan al eerder zal plaatsvinden. Vanaf 1 januari 2023 moeten alle ZZS aan dezelfde strenge emissiegrenswaarden voldoen. Daar bovenop blijft de minimalisatieplicht van kracht³⁹.

Deze voorgenoemde stappen zijn niet alleen van invloed op de regio IJmond, maar moeten op korte termijn tot verbetering van de leefomgevingskwaliteit in heel Nederland leiden. Daar waar nodig wordt bekeken of het noodzakelijk is om strengere wet- en regelgeving vast te stellen. Over de voortgang van het SLA en de effectiviteit van het ZZS-beleid wordt de kamer separaat geïnformeerd.

Andere nieuwe regelgeving

In het verlengde van hetgeen hierboven besproken is, wordt bekeken of het noodzakelijk is om nieuwe, strengere wet- en regelgeving vast te stellen. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het nationaal aanscherpen van emissiegrenswaarden of de ZZS-informatieplicht en minimalisatieplicht aan een strenger regime te onderwerpen. Dit zijn echter wijzigingen die nationaal grote gevolgen met zich mee kunnen brengen. Daarom moeten het nut en de effecten van dit soort wijzigingen goed worden beoordeeld. In dat kader wordt op dit moment een evaluatie uitgevoerd van het ZZS-beleid inclusief de wet- en regelgeving, waarbij de problematiek rondom Tata Steel als casus dient. Ook loopt er op dit moment een evaluatie van het VTH-stelsel. Bovenstaande denkrichtingen worden daarin meegenomen. In de loop van 2022 zijn de uitkomsten hiervan beschikbaar.

Overzicht afgeronde en geplande acties 2021 en 2022

Afgerond:

- Opstellen van een overzicht van de huidige nationale regelgeving waarmee vergunningen kunnen worden aangescherpt.
- Onderzoek resultaatgerichte emissiegrenswaarden in vergunningen.
- Vaststelling uitvoeringsagenda SLA (voor industrie onder andere vanuit Rijk adviseren over toepassen BBT).

Gepland:

- Inwerkingtreding omgevingswet, waarmee de nationale regelgeving op een aantal punten wordt aangescherpt.
- Herziening van de Activiteitenregeling waarin de uitzondering voor 76 ZZS uit bijlage 12.b wordt geschrapt.
- Verankeren van zo laag mogelijk vergunnen in lokaal beleid (hiervoor is reeds een modeltekst opgesteld door de SLA partners).
- Analyse of de nationale wetgeving verder moet worden aangescherpt. Hierbij wordt o.a. gebruik gemaakt van de evaluatie van het ZZS-beleid inclusief wet- en regelgeving en de evaluatie van het VTH-stelsel. De uitkomsten zijn in de loop van 2022 beschikbaar.

Actielijn 6: Onderzoek effecten waterstofroute op milieu en gezondheid

De inzet van deze actie is erop gericht om de effecten van toekomstscenario's op de gezondheid en het milieu onafhankelijk en transparant in beeld te brengen, zodat deze volwaardig worden meegewogen in private en publieke beslissingen.

De staatssecretaris van IenW heeft het RIVM gevraagd te adviseren waarmee rekening zou moeten worden gehouden bij het in beeld brengen van de effecten van de verduurzamingsscenario's van Tata Steel op de leefomgeving en gezondheid van omwonenden. Hiertoe heeft het RIVM een advies-memo⁴⁰ opgesteld en waarin verschillende aandachtspunten staan. Zo adviseert het RIVM bij de vergelijking van verschillende scenario's naar de integrale effecten in de totale keten te kijken. Effecten binnen het project dienen te worden afgezet tegen eventuele trade-offs, ook als die buiten het project plaatsvinden. Het RIVM adviseert niet alleen naar klimaat, milieu en gezondheidseffecten te kijken, maar ook eventuele effecten op de externe veiligheid te onderzoeken. Het werken met waterstof brengt immers andere risico's met zich mee.

Eind november is het onderzoek gepubliceerd van adviesbureau Roland Berger naar klimaatneutrale paden voor Tata Steel⁴¹. Om een groen staalbedrijf te realiseren, zal Tata Steel haar installaties in drie stappen transformeren: vervanging van twee hoogovens door Direct Reduced Iron (DRI's) en op termijn geheel opereren op waterstof. Met de waterstofroute en DRI-technologie kan TSN de lokale emissies (ZZS, NOx en geur) verder verminderen. In het rapport staat een eerste inschatting van de impact van de waterstofroute op de lokale emissies.

Op basis van deze plannen zal het ministerie van IenW, in samenspraak met de provincie Noord-Holland, een onafhankelijk onderzoek laten uitvoeren naar de effecten van de in de haalbaarheidsstudie gekozen waterstofroute op milieu en gezondheid. Hiermee wordt invulling gegeven aan de motie Hagen-Boucke⁴². Aangezien Tata Steel inmiddels heeft gekozen voor één toekomstscenario, namelijk de waterstofroute, richt het onafhankelijke onderzoek zich alleen op dit toekomstscenario. Als eerste stap wordt bezien of voldoende informatie beschikbaar is om op een goede manier het onafhankelijk onderzoek uit te kunnen voeren, of dat nadere uitwerking van de plannen voor de

³⁹ Kamerstuk 28089, nr. 209.

⁴⁰ Kamerstuk 28089, nr. 199.

⁴¹ <https://omgeving.tatasteel.nl/nieuws/2021/onafhankelijk-onderzoek-fnv-en-tata-steel-groene-productie-staal-haalbaar.html>

⁴² Kamerstuk 28089, nr. 192.

realisatie van daarvoor benodigde installaties door Tata Steel nodig is. Zodra voldoende gegevens beschikbaar zijn, kan het onderzoek starten.

Overzicht afgeronde en geplande acties 2021 en 2022

Afgerond:

- Publicatie onderzoek Roland Berger naar Toekomstscenario's door Tatasteel Nederland.
- Facilitaire voorbereidingen ten behoeve van het onafhankelijke onderzoek.

Gepland:

- Uitvoeren onafhankelijk onderzoek naar de effecten van de waterstofroute op milieu en gezondheid.

Actielijn 7: Communicatie

De dialoog aangaan met omwonenden en belanghebbenden is van groot belang. Die wordt bereikt door elkaar te vinden én naar elkaar te luisteren. Bij Tata Steel gaat het vaak om complexe informatie die vragen en zorgen op kunnen roepen. Het is van belang op een duidelijke manier te communiceren naar de omgeving.

De Rijksoverheid, de provincie Noord-Holland en de IJmond-gemeenten willen daarom goed bereikbaar zijn en omwonenden goed informeren over de stappen die genomen worden. Vragen en suggesties moet tijdig beantwoord worden. Daarbij is het belangrijk dat er vanuit één overheid wordt gecommuniceerd, dat de gegeven informatie voldoet aan de behoefte die er is en dat de informatie goed vindbaar is. Daarnaast zijn en blijven we als overheid in gesprek met omwonenden en andersom bereikbaar voor vragen en suggesties.

Overzicht afgeronde en geplande acties 2021 en 2022

Afgerond:

- Er is periodiek overleg ingesteld met communicatiemedewerkers van het Rijk.
- Er is periodiek overleg ingesteld met communicatiemedewerkers van andere overheden.
- Contactmoment met omwonenden over richting en hoofdlijn van dit plan van aanpak.

Gepland:

- De IJmond-gemeenten en de provincie Noord-Holland werken aan een "omgevingsoverleg" met als doel dat bewoners, bedrijven en overheden een dialoog voeren over industrie en gezondheid in de IJmond.
- Vervolgstappen plan van aanpak en uitkomsten diverse onderzoeken (bijvoorbeeld RIVM, GGD, OvV) worden gedeeld met omwonenden en media.
- De overleggen tussen communicatiemedewerkers van Rijk, provincie Noord-Holland en IJmond-gemeenten worden voortgezet.

Evaluatie van de effecten

Hoewel de te nemen en genomen stappen serieus en voortvarend zijn, betekent dit niet dat er per direct geen problemen meer zijn. Er moeten immers fabrieken en productieprocessen worden aangepast en verbeterd, en dat kost tijd. Dat neemt niet weg dat de inzet is om op de kortst mogelijke termijn te komen tot een verbeterde leefomgeving met zicht op een duurzame en toekomstbestendige staalfabriek in de IJmond op de langere termijn. In dit hoofdstuk wordt beschreven op welke manier wordt bekeken of de leefomgeving ook écht verbeterd.

Evaluatie van het plan

Eind 2022 bezien we of de ingezette acties hebben geleid tot voldoende verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving om daarmee gezondheidsrisico te verminderen. Daarbij wordt breed geëvalueerd. Naast uitkomsten van het volgende depositieonderzoek en andere monitoringsgegevens, zal ook de voortgang van de Roadmap+ hierin worden meegenomen. Ook wordt bezien of het aanpassen van fabrieken en productieprocessen van Tata Steel, op basis van de aangescherpte vergunning, op schema ligt. De Kamer zal over de uitkomsten van de evaluatie worden geïnformeerd.

Tata Steel: casus voor de evaluatie van het VTH stelsel, ZZS en cumulatie

Tijdens het commissiedebat op 7 september jl. heeft de staatssecretaris van IenW de toezegging gedaan om voor het kerstreces een hoofdlijnennotitie aan de Tweede Kamer te sturen over de opvolging van het rapport van de commissie Van Aartsen. De lessen uit de casus IJmond worden daarbij betrokken. In de hoofdlijnennotitie wordt onderscheid gemaakt in acties op de korte, middellange en lange termijn. De scherpe keuzes en acties voor de middellange en lange termijn inclusief de hiervoor benodigde middelen, zijn voorbehouden aan de aanstaande missionaire regering.

Daarnaast worden de lessen uit deze casus ook betrokken bij de lopende evaluatie van het ZZS-beleid. Deze evaluatie zal worden afgerond in het eerste kwartaal van 2022.

Tenslotte wordt onderzocht of en hoe cumulatie bij de emissie van ZZS voortaan kan worden meegewogen in de risico-inventarisatie bij vergunningverlening. De staalindustrie in de IJmondregio geldt hierbij als mee te wegen casus. De wetenschappelijke kennis over effecten van cumulatie van stoffen (verschillende stoffen met vergelijkbaar effect) en combinatie van stoffen (verschillende stoffen met verschillend effect op milieu en gezondheid) is nog beperkt. Desondanks is het RIVM gevraagd in kaart te brengen in hoeverre bestaande beoordeling en regulering van stoffen al ruimte biedt voor het, uit voorzorg, meewegen van dat soort effecten. Te denken valt aan de sommatiebepaling (het optellen van gelijktijdig optredende emissies van verschillende stoffen binnen een klasse of een stofcategorie) en het bepalen van MTR-waarden (Maximaal Toelaatbaar Risico) voor stoffen in de leefomgeving. Gedacht kan worden aan het meenemen van andere risicofactoren bij het afleiden van zo'n MTR-waarde. Daarnaast werkt Nederland in de EU aan het verkennen van een zogenaamde Mixture Assessment Factor.

Beleidskader gezondheid in de omgeving

De in de IJmond opgedane lessen zullen worden ingepast in het beleidskader voor het meewegen van gezondheidseffecten in de leefomgeving, als onderdeel van het nieuwe Nationaal Milieubeleidsplan. Onderzocht wordt hoe inzichten en ontwikkeling rond ultrafijnstof⁴³, geluid⁴⁴ en “piekbelasting” – zoals dat in de IJmond voorkomt – een plek kunnen krijgen. De vaststelling van een dergelijk beleidskader is aan een nieuwe regering. Het Ministerie van IenW zal er voor zorgen dat de daarvoor benodigde beslisinformatie in de loop van 2022 gereed is.

Overzicht geplande acties 2021 en 2022

Gepland:

- Evalueren van de acties uit dit plan en de impact op de omgeving.
- Publicatie hoofdlijnennotitie evaluatie VTH-stelsel.
- Evaluatie ZZS-beleid.
- Realiseren beslisinformatie voor een beleidskader met betrekking tot gezondheid in de omgeving.

Lange termijn brede verduurzaming

De Rijksoverheid voert stimulerend, faciliterend en borgend beleid ten behoeve van de verduurzaming en toekomstbestendigheid van de Nederlandse industrie, zodat Nederland de klimaat- en circulariteitsdoelstellingen voor 2030 en 2050 behaalt.

De industrie kan en moet veel zelf doen, met name fors investeren (naar schatting € 10 à 15 mld.) in verduurzaming van bestaande installaties en opbouw van nieuwe fossiel-vrije productieprocessen en waardeketens. De regering wil dat de industrie deze investeringen in Nederland doet en niet elders. Daarvoor moet de overheid lange termijn investeringszekerheid bieden met duidelijke, stabiele doelen en randvoorwaarden voor emissiereductie en circulariteit. Daarbij hoort ook het wegnemen van knelpunten die de markt niet kan oplossen, zoals coördinatieproblemen voor aanleg en aanpassing van grootschalige energie- infrastructuur en ondersteuning waar mogelijk en gewenst bij onrendabele toppen van technisch complexe opschalingsprojecten.

Verduurzaming van Tata Steel

Ook Tata Steel heeft een verduurzamingsopgave om haar CO₂ emissies te reduceren in lijn met de Nederlandse klimaatdoelstellingen van 2030 en 2050. Tata Steel heeft op 15 september jl. besloten af te zien van de grootschalige toepassing van CO₂ afvang- en opslag (CCS) die zou worden toegepast op de bestaande hoogovensroute en te kiezen voor de alternatieve staalproductieroute via *Direct Reduced Iron* (DRI).⁴⁵ Een route waarbij steenkool eerst door aardgas en uiteindelijk door duurzame

waterstof, wordt vervangen. Door Tata Steel en FNV is in september jl. besloten het Roland Berger onderzoek⁴⁶ (gepubliceerd op 23 november) te gebruiken voor de verdere analyse van het DRI productieproces. Dit rapport richt zich op de evaluatie van de waterstofroute en DRI-technologie, de economische en technische haalbaarheid van verschillende varianten binnen die route, hun impact, de benodigde infrastructuur en mogelijkheden om de realisatie te versnellen.⁴⁷

Over dit rapport zijn de betrokken overheden in gesprek gegaan. Het rapport is te beschouwen als een goede eerste stap in de besluitvorming van Tata Steel omtrent de invulling van de DRI toepassing en de te verwachte inspanningen van Tata Steel de komende jaren. Tegelijkertijd zal Tata Steel eerst nog moeten kiezen hoe het bedrijf precies invulling wil geven aan het DRI productieproces. Tijdige beschikbaarheid van grote hoeveelheden duurzame elektriciteit en waterstof, infrastructuur en vergunningen heeft hier een groot effect op. In de bijlage bij de Kamerbrief van EZK van 1 december 2021, wordt nader ingegaan op een eerste inventarisatie van de door het Roland Berger in kaart gebrachte randvoorwaarden, en welke acties de regering hieromtrent neemt om de transitie van Tata Steel tijdig te kunnen realiseren in Nederland.

Bovendien is het van belang dat Tata Steel niet alleen de komende jaren tijdig de benodigde CO₂ reductie realiseert, maar ook de impact op mens en milieu minimaliseert en een structureel rendabele business case voor een duurzaam productieproces creëert. De betrokken overheden zullen zich inspannen om daar waar nodig (aangescherpte) milieuvergunningen te handhaven, en daar waar mogelijk knelpunten te verhelpen en ondersteuning te bieden, maar Tata Steel is in de eerste plaats zelf verantwoordelijk om een toekomstbestendig en duurzaam staalbedrijf in IJmuiden te worden.

Het einddoel op de lange termijn is een toekomstbestendige en duurzame staalfabriek in de IJmond. Tegelijkertijd willen we tot stand brengen dat de mogelijke impact op de omgeving zo beperkt mogelijk is. Klimaat- en milieubeleid moeten hand in hand gaan te komende jaren. De intensieve samenwerking tussen de diverse betrokken en verantwoordelijke overheden wordt dan ook voortgezet om een schone, gezonde leefomgeving en de klimaatdoelstellingen te realiseren.

Randvoorwaarden verduurzaming

Het Roland Berger rapport geeft aan dat het cruciaal is om het vergunningverleningstraject te bespoedigen om vertragingen van het verduurzamingstraject te voorkomen. Daarvoor zal door Tata Steel eerst in kaart moeten worden gebracht voor welke activiteiten nieuwe ruimtelijke besluiten en vergunningen nodig zijn. Er zal worden onderzocht welke bijdrage het inzetten van de Rijkscoördinatieregeling (RCR) dan wel de Provinciale coördinatieregeling (PCR) kan toevoegen voor (onderdelen van) het verduurzamingstraject van Tata Steel. De RCR is bedoeld voor

⁴³ <https://www.gezondheidsraad.nl/documenten/adviezen/2021/09/15/risicos-van-ultrafijnstof-in-de-buitenlucht>.

⁴⁴ <https://www.rivm.nl/publicaties/motie-schonis-en-who-richtlijnen-voor-omgevingsgeluid-2018-doe-heiligt-middelen>

⁴⁵ Tata Steel kiest voor waterstofroute, 15 september 2021, <https://www.tatasteel-europe.com/nl/corporate/nieuws/tata-steel-kiest-voor-waterstofroute>.

Ook in deze route is de toepassing van CCS op de DRI-installaties niet uitgezonderd een mogelijkheid waar TSN toe kan kiezen in hun verduurzamingstraject zeker in de periode dat de DRI op aardgas loopt.

⁴⁶ Roland Berger (november 2021), Haalbaarheidsstudie klimaatneutrale paden TSN IJmuiden, in opdracht van Tata Steel Nederlanden FNV.

⁴⁷ <https://omgeving.tatasteel.nl/nieuws/2021/01/onafhankelijk-onderzoek-fnv-en-tata-steel-groene-productie-staal-haalbaar.html>

projecten van nationaal belang en dient om procedures te vereenvoudigen en te versnellen. Hiervoor is het nodig dat het project van nationaal belang is, de RCR tot versnelling leidt, en er goed overleg is gevoerd met het 'reguliere' bevoegde gezag. Onder meer op basis van de aangepaste Cluster Energiestrategie (CES) van het cluster Noordzeekanaalgebied (NZKG) en het overzicht van benodigde ruimtelijke besluiten en vergunningen van Tata Steel zal in gezamenlijkheid met de overheden (gemeenten, provincie Noord-Holland, RWS en EZK) en Tata Steel onderzocht worden of en op welke onderdelen, de RCR dan wel de PCR procedure kan worden ingezet.

Uit het Roland Berger onderzoek blijkt ook dat Tata Steel, met de waterstofroute en DRI-technologie de lokale emissies verder kan verminderen in aanvulling op de investeringen in de Roadmap+. De waterstofroute vermindert de lokale emissies voornamelijk omdat de kooks- en gasfabrieken en sinterlijnen worden gesloten. Deze sluitingen zorgen voor een forse reductie van met name ZZS, NOx en geur. Het is belangrijk om daarnaast ook te kijken naar andere effecten op de leefomgeving, in het bijzonder geluidsbelasting en omgevingsveiligheid. Dit zijn belangrijke randvoorwaarden bij de verduurzaming van Tata Steel (en van het gehele Noordzeekanaalgebied). Zoals beschreven is onder actielijn 6, zal de Rijksoverheid in samenspraak met de provincie Noord-Holland een onafhankelijk onderzoek laten uitvoeren. In dit onderzoek worden de effecten op milieu en gezondheid gevalideerd, met inachtneming van de aandachtspunten die het RIVM in haar adviesmemo heeft meegegeven.

Een derde aspect is de borging van milieuvergunningen bij het verstrekken en gunnen van ondersteuning vanuit het Rijk, in de vorm van subsidies of maatwerk. Alle geïnventariseerde ondersteuningsopties in de bijlage van de eerdergenoemde Kamerbrief van EZK houden rekening met de geldende normeringen op het gebied van milieu- en gezondheid.

Als voorbeeld: in de SDE++ regeling is geborgd dat bij de subsidieaanvraag vergunningen die noodzakelijk zijn voor de realisatie van productie-installatie aanwezig moeten zijn. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de Wabo-vergunning, Wbr-vergunning, Wnb-vergunning, watervergunning of mijnbouwvergunning. Omdat de effecten op de volksgezondheid getoetst worden in de voor de aanvraag benodigde vergunningen, worden deze effecten bij de subsidieaanvraag voor de SDE++ niet zelfstandig getoetst.

Vervolgstappen

Alleen door inzicht van Tata Steel in de specifieke behoefte van ondersteuning voor het DRI productieproces en het delen van dit inzicht met de Rijksoverheid, kan besloten worden of, en in welke mate en met welke financiële instrumenten het Rijk de verduurzaming van Tata Steel kan ondersteunen. In het vervolgtraject zal het Ministerie van EZK in goed overleg blijven met Tata Steel en experts binnen de overheid op het gebied van ondersteuningsmogelijkheden. Over de uitgangspunten hieromtrent en de stand van zaken in de inventarisatie voor mogelijke steunopties wordt nader ingegaan in de eerdergenoemde Kamerbrief.

Dit is een uitgave van het

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Postbus 20901 | 2500 ex Den Haag
www.rijksoverheid.nl/ienw

December 2021